

Vergaderjaar 1986–1987

19979

Invoeringswet Boek 8 B.W., tweede gedeelte

B

ADVIES RAAD VAN STATE

Aan de Koningin

's-Gravenhage, 19 januari 1987

Bij Kabinetsmissive van 10 juli 1986, nr. 386, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Minister van Justitie, bij de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt een voorstel van wet met memorie van toelichting, houdende Invoeringswet Boek 8 B.W., tweede gedeelte.

1. Het voorstel van wet behelst onder meer de opneming in Boek 8 van het Burgerlijk Wetboek van een regeling van de overeenkomst van personenvervoer over zee (afdeling 8.5.3) en van de overeenkomst van personenvervoer over binnenwateren (afdeling 8.10.3). Teneinde overeenstemming te bereiken met de principes van het Atheense Verdrag inzake vervoer van reizigers en hun bagage over zee, wordt in afdeling 8.5.3 nauw bij dat verdrag aangesloten. In de artikelen 8.5.3.5, 8.5.3.6 en 8.5.3.7 is in overeenstemming hiermede bepaald dat de vervoerder aansprakelijk is indien zich een voorval voordeed onder de daarbij aangeduide omstandigheden. In de memorie van toelichting wordt onderkend dat hierdoor onduidelijkheid ontstaat indien er sprake is van medeschuld van een derde: gesproken wordt over een niet op te lossen vraag van verdragsinterpretatie (bladzijde 64).

NADER RAPPORT

Aan de Koningin

's-Gravenhage, 15 mei 1987

Blijkens mededeling van de Directeur van Uw Kabinet van 10 juli 1986, no. 387 machtigde Uwe Majesteit de Raad van State zijn advies betreffende het bovenvermelde wetsvoorstel rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Ik heb de eer U dit advies gedateerd 19 januari 1987, nr. WO 3.86.0352 hierbij aan te bieden.

1. Nadere overweging naar aanleiding van het door de Raad van State naar voren gebrachte heeft de ondergetekende er toe gebracht, de onduidelijkheid, die door de nauwe aansluiting bij het Atheense Verdrag is ontstaan in die gevallen, waarin medeschuld van derden naast de in de artikelen 8.5.3.5, 8.5.3.6 en 8.5.3.7 aangeduide omstandigheden tot de schade heeft geleid, op te heffen door aansluiting te zoeken bij het weg- en spoorwegrecht (artikelen 8.13.3.8; 69 Wet Overeenkomst Wegvervoer en 26 par. 2c COTIF A).

1.1 Hij stelt zich voor artikel 8.5.3.5, eerste lid als volgt te doen luiden:

Artikel 8.5.3.5, eerste lid

1. De vervoerder is aansprakelijk voor schade veroorzaakt door dood of letsel van de reiziger, indien een voorval dat hiertoe leidde zich

Bij de Raad van State is de vraag gerezen waarom in de artikelen 8.5.3.5, 8.5.3.6 en 8.5.3.7 desondanks is vastgehouden aan de principes van het Atheense Verdrag en aan de verdragstekst de voorkeur is gegeven. Dit klemt te meer waar in de memorie van toelichting wordt gesteld dat internationale besprekingen allicht zullen uitmonden in een herzien verdrag en Nederland vooralsnog een afwachtende houding aanneemt en niet thans tot ratificatie van het verdrag overgaat (bladzijde 51). Bovendien wordt op andere punten wél van het verdrag afgeweken.

In het voorgestelde artikel 8.10.3.5 wordt de aansprakelijkheid van de vervoerder over binnenwateren geregeld op dezelfde wijze als in artikel 8.5.3.5 geschiedt voor de vervoerder over zee. De hiervoor beschreven onduidelijkheid doet zich derhalve ook bij dit artikel voor. Daarbij komt dan nog, dat hier geen verdrag aan ten grondslag ligt.

Op deze punten ware in de memorie van toelichting in te gaan. In de toelichting wordt voorts gesteld, dat het internationale passagiersvervoer over de binnenwateren zich voor een overwegend deel afspeelt op de Rijn tussen Nederland en Duitsland (memorie van toelichting, bladzijde 104); daarbij wordt gewezen op het belang van zo groot mogelijke uniformiteit tussen het Nederlandse en het Duitse recht. Met het oog hierop komt een uiteenzetting over de Duitse aansprakelijkheidsregeling wenselijk voor.

voordeed tijdens het vervoer en voorzover dit voorval is veroorzaakt door een omstandigheid die een zorgvuldig vervoerder heeft kunnen vermijden of door een omstandigheid, waarvan zulk een vervoerder de gevolgen heeft kunnen verhinderen.

en aan dit artikel een nieuw vierde lid toe te voegen:

4. Bij de toepassing van dit artikel wordt slechts dan rekening gehouden met een gedraging van een derde, indien geen andere omstandigheid, die mede tot het voorval leidde, voor rekening van de vervoerder is.

Hij stelt zich voor het onder 3 in de memorie van toelichting bij het eerste lid van dit artikel vermelde door de volgende toelichting te vervangen.

3. Het Atheense Verdrag (artikel 3) stelt de vervoerder aansprakelijk niet «voor zover» het voorval door zijn schuld werd veroorzaakt, doch «indien» dit aldus werd teweeggebracht, hiermee in het midden latend of mede-schuld van het slachtoffer of van een derde van invloed is op de aansprakelijkheid van de vervoerder. Het voorstel volgt deze terminologie van het Atheense Verdrag niet, doch sluit, teneinde op deze punten duidelijkheid te scheppen, aan bij de aan het spoorwegrecht (artikel 26 paragraaf 2c COTIF A) en het wegvervoersrecht (artikel 69 Wet Overeenkomst Wegvervoer en artikel 8.13.3.8) ten grondslag liggende principes. Het eerste lid van het onderhavige artikel laat, door de vervoerder slechts aansprakelijk te stellen voor zover het voorval door zijn schuld werd veroorzaakt, de mogelijkheid open dat de vervoerder gedeeltelijk van aansprakelijkheid wordt bevrijd.

Het vierde lid echter legt uitdrukkelijk vast, dat, indien het voorval gedeeltelijk door medeschuld van een derde werd teweeggebracht, de vervoerder desalniettemin voor de gehele schade aansprakelijk is (zij het met een eventueel recht van verhaal op de mede-schuldenaar).

De formulering van het Atheense Verdrag leidt tot hetzelfde resultaat als het voorgestelde vierde lid van dit artikel, indien aanvaring de oorzaak van dood of letsel is. Uit hoofde van artikel 4 van het Brusselse Aanvaringsverdrag en artikel 4 van het Geneefse Aanvaringsverdrag en de daarop gebaseerde artikelen 8.6.1.7 en 8.11.1.7 is bij aanvaring van het vervoerende schip, waaraan zowel dit schip als het aanvaarende schip

schuld hebben, de schuld van dit laatste niet van invloed op de aansprakelijkheid van de vervoerder.

Toegevoegd worde in de memorie van toelichting:

Artikel 8.5.3.5, vierde lid

Men zie het bij het eerste lid onder 3 opgemerkte.

1.2 De ondergetekende stelt zich voor artikel 8.5.3.6, eerste lid als volgt te doen luiden:

Artikel 8.5.3.6, eerste lid

1. De vervoerder is aansprakelijk voor schade veroorzaakt door geheel of gedeeltelijk verlies dan wel beschadiging van hutbagage of van een als bagage ten vervoer aangenomen levend dier, indien een voorval dat hiertoe leidde zich voordeed tijdens het vervoer en voor zover dit voorval is veroorzaakt door een omstandigheid die een zorgvuldig vervoerder heeft kunnen vermijden of waarvan zulk een vervoerder de gevolgen heeft kunnen verhinderen.

Artikel 8.5.3.6, derde lid luidt naar het oordeel van de ondergetekende:

3. Bij de toepassing van dit artikel wordt slechts dan rekening gehouden met een gedraging van een derde, indien geen andere omstandigheid, die mede tot het voorval leidde, voor rekening van de vervoerder is.

De toelichting hierbij luidt:

Men zie het bij artikel 8.5.3.5, eerste lid onder 3 opgemerkte.

Artikel 8.5.3.6, vierde lid zij gelijk aan het voorgestelde derde lid namelijk:

4. dit artikel laat de artikelen 8.6.1.7 en 8.11.1.7 onverlet.

De toelichting bij artikel 8.5.3.6, vierde lid luidt naar het oordeel van de ondergetekende als volgt:

Het zou in strijd zijn met artikel 4 van het Brusselse Aanvaringsverdrag en artikel 4 van het Geneefse Aanvaringsverdrag, evenals met de daarop gebaseerde artikelen 8.6.1.7 en 8.11.1.7, wanneer bij een aanvaring van het vervoerende schip, waaraan zowel dit schip als het aanvarende schip schuld hebben, de schuld van dit laatste geen invloed zou hebben op de aansprakelijkheid van de vervoerder voor zaakschade. Ten einde dergelijke strijd te voorkomen, maakt het onderhavige lid een voorbehoud voor de beide laatst genoemde artikelen.

1.3 De ondergetekende stelt zich voor artikel 8.5.3.7 als volgt te doen luiden:

Artikel 8.5.3.7

Onder voorbehoud van artikel 8.5.3.6 is de vervoerder aansprakelijk voor schade veroorzaakt door geheel of gedeeltelijk verlies dan wel beschadiging van bagage, indien een voorval dat hiertoe leidde zich voordeed tijdens het vervoer, tenzij en voor zover dit voorval is veroorzaakt door een omstandigheid die een zorgvuldig vervoerder niet heeft kunnen vermijden en waarvan zulk een vervoerder de gevolgen niet heeft kunnen verhinderen.

Voor het vervallen van het tweede lid moge de ondergetekende verwijzen naar wat hij bij artikel 8.5.3.5, eerste lid onder 3 opmerkte.

De toelichting bij artikel 8.5.3.7 luidt naar het oordeel van de ondergetekende als volgt:

Voor alle bagage die geen hutbagage noch levend dier is, kent het Atheense Verdrag (artikel 3, lid 3, voorlaatste zin) een resultaatsverplichting van de vervoerder. Het wetsvoorstel volgt hier het Verdrag.

1.4 De bovenvermelde wijzigingen hebben tengevolge, dat in artikel 8.5.3.20 het woord «indien» eveneens moet worden vervangen door: «voor zover».

1.5 Terecht wijst de Raad erop dat in het voorgestelde artikel 8.10.3.5 de aansprakelijkheid van de vervoerder over binnenwateren wordt geregeld op dezelfde wijze als in artikel 8.5.3.5 geschiedt voor de vervoerder over zee.

Ten einde deze harmonie tussen zee- en binnenvaartrecht te handhaven stelt de ondergetekende zich voor artikel 8.10.3.5, eerste lid als volgt te doen luiden:

Artikel 8.10.3.5

1. De vervoerder is aansprakelijk voor schade veroorzaakt door dood of letsel van de reiziger, indien een voorval dat hiertoe leidde zich voordeed tijdens het vervoer en voor zover dit voorval is veroorzaakt door een omstandigheid die een zorgvuldig vervoerder heeft kunnen vermijden of door een omstandigheid, waarvan zulk een vervoerder de gevolgen heeft kunnen verhinderen.

Aan het artikel wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Bij de toepassing van dit artikel wordt slechts dan rekening gehouden met een gedraging van een derde, indien geen andere omstandigheid, die mede tot het voorval leidde, voor rekening van de vervoerder is.

De memorie van toelichting kan naar het oordeel van de ondergetekende ongewijzigd blijven.

1.6 De wijzigingen in artikel 8.10.3.5 brengen met zich dat aan artikel 8.10.3.6 een nieuw derde en een nieuw vierde lid worden toegevoegd, luidende:

3. Bij de toepassing van dit artikel wordt slechts dan rekening gehouden met een gedraging van een derde, indien geen andere omstandigheid die mede tot het voorval leidde, voor rekening van de vervoerder is.

4. Dit artikel laat de artikelen 8.6.1.7 en 8.11.1.7 onverlet.

1.7 In de toelichting bij de artikelen 8.10.3.6 en 8.10.3.7 vervalle het onder 3 opgemerkte met vernumming van de daarop volgende opmerkingen.

1.8 De ondergetekende zal aan de wens van de Raad een uiteenzetting over de Duitse aansprakelijkheidsregeling met betrekking tot het ervoer van personen over de binnenwateren te geven, gevolg geven.

Hij stelt voor de eerste alinea van pagina 105 der memorie van toelichting als volgt te lezen:
personenvervoer over zee van 1974 ook in de binnenvaart toe te passen. Bij wet van 25 juli 1986 (zweites Seerechtänderungsgesetz) is ingevoegd een vijfde afdeling van het vijfde boek van het Handelsgesetzbuch bevattende paragraaf 664. Deze paragraaf verwijst naar een bijlage bij dit wetboek, welke het Atheense Verdrag weergeeft.

Paragraaf 664 wordt in paragraaf 77 van het «Gesetz betreffend die privatrechtlichen Verhältnisse der Binnenschifffahrt» met de genoemde bijlage van toepassing verklaard op het vervoer van passagiers en hun bagage in de binnenvaart.

2. De ondergetekende zal aan de aanbeveling van de Raad gevolg geven en titel 8.18 in de volgende afdelingen opsplitsen.

Afdeling 1

Algemene bepalingen
Artikelen 8.18.1 tot en met 8.18.3

2. De voorgestelde regeling van verjaring en verval in titel 18 is vervat in 42 artikelen die door het ontbreken van een indeling een weinig toegankelijke regeling te zien geven. Ook het frequent toegepaste systeem van uitzondering op uitzondering is niet bevorderlijk voor een vlotte kennisgeving van de in een concreet geval

toepasselijke norm. Zo dient men, om te weten wat de verjaringstermijn is van de rechtsvordering tot betaling van een bijdrage in averij-grosse, eerst de artikelen 1 tot en met 41 door te nemen voordat men op de gezochte bepaling stuit. De Raad beveelt dan ook aan een andere indeling te overwegen om aan deze bezwaren tegemoet te komen.

Afdeling 2

Goederenvervoer
Artikelen 8.18.4 tot en met 8.18.16.

Afdeling 3

Bijzondere exploitatie-overeenkomsten
Artikel 8.18.17.

Afdeling 4

Overeenkomst tot het doen vervoeren van goederen
Artikelen 8.18.18 en 8.18.19

Afdeling 5

Vervoer van personen
Artikelen 8.18.20 tot en met 8.18.24.

Afdeling 6

Reisovereenkomst
Artikelen 8.18.25 tot en met 8.18.28

Afdeling 7

Rederij
Artikel 8.18.29

Afdeling 8

Rechtsvorderingen jegens kapitein of schipper
Artikel 8.18.30

Afdeling 9

Aanvaring
Artikelen 8.18.31 tot en met 8.18.35.

Afdeling 10

Hulpverlening
Artikel 8.18.36 tot en met 8.18.39

Afdeling 11

Avarij-grosse
Artikelen 8.18.40 tot en met 8.18.42

3. In hoofdstuk 3 van het wetsvoorstel wordt voorgesteld de aanduiding « (den) reeder», « (de) reder» te vervangen door: scheepsbeheerder. Zulks geschiedt voor iedere relevante bepaling van het Wetboek van Koophandel afzonderlijk, hetgeen resulteert in een groot aantal identieke dan wel vrijwel identieke

3. De ondergetekende acht het voordeel gelegen in het per artikel kunnen nazien of en, zo ja, welke wijzigingen de invoering van het begrip «scheepsbeheerder» ten gevolge heeft voor de periode vóór invoering van Boek 8, dermate belangrijk, dat het hem niet juist voorkomt deze wijziging in één of meer bepalingen samen te voegen.

wijzigingsvoorstellen. Het college meent dat het uit een oogpunt van toegankelijkheid de voorkeur verdient deze wijzigingen zoveel mogelijk samen te voegen tot een bepaling.

De Raad van State geeft U in overweging het voorstel van wet te zenden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nadat aan het vorenstaande aandacht zal zijn geschonken.

De Vice-President
van de Raad van State,
W. Scholten

Gezien de verschillen in spelling en aanduiding van de naamval in het lidwoord («reder» en «reeder»; «de» en «den») zouden uit een dergelijke samenvoeging snel misverstanden kunnen ontstaan.

Bij nader inzien acht de ondergetekende het echter minder juist hier het begrip «scheepsbeheerder» te bezigen. Het is bovendien gebleken dat in het publieke recht en in het zeearbeidsrecht niet hetzelfde begrip bruikbaar is voor de vervanging van de «reeder». Het is om deze redenen dat de ondergetekende voorstelt de bepaling van artikel 8.1.9, tweede lid, te doen vervallen en in het Wetboek van Koophandel in te voegen artikel 309, tweede lid, luidende:

onder zeewerkgever is te verstaan de eigenaar of, in geval van rompbevrachting, de rompbevrachter van het schip.

en vervolgens deze nieuwe term in het zeearbeidsrecht te bezigen.

Ik veroorloof mij U in overweging te geven het hierbij gevoegde gewijzigde ontwerp van wet en de daarmee in overeenstemming gebrachte, overeenkomstig het vorenstaande gewijzigde memorie van toelichting aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te zenden.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes